

ПРО ВІДПОВІДНІСТЬ ОСВІТНІХ ПРОГРАМ «ПІДПРИЄМНИЦТВО, ТОРГІВЛЯ ТА БІРЖОВА ДІЯЛЬНІСТЬ» КРИТЕРІЯМ ОЦІНЮВАННЯ ЯКОСТІ

За матеріалами засідання Комітету з якості академічних стандартів, грудень 2020 р.

Кафедрою міжнародної торгівлі і підприємництва для визначення ступеня відповідності освітніх програм критеріям оцінювання якості було проведено самооцінку за десятьма критеріями згідно з Положенням про акредитацію освітніх програм (наказ МОНУ №977 від 11.07.2019 р.) та Методичними рекомендаціями для експертів Національного агентства щодо застосування Критеріїв оцінювання якості освітньої програми. В результаті констатовано.

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми.

На кафедрі здійснюється підготовка здобувачів за освітніми програми із спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» *на всіх рівнях вищої освіти*: першому (бакалаврському) – гарант програми: к.т.н., доцент Орлова В.М. (конкурсні пропозиції: «Підприємництво і бізнес-технології» та «Підприємництво і комерційна логістика»); другому (магістерському) – гарант програми: к.е.н., доцент Рижкова Г.А. та третьому (освітньо-науковому) – гарант програми: д.е.н., професор Павлова В.А.

Освітні програми розроблено відповідно до Стандартів вищої освіти України (затверджених МОНУ) (URL: <https://duan.edu.ua/abit/osvitni-prohramy/osvitni-prohramy-kafedry-mizhnarodnoi-torhivli-i-pidpryemnytstva.html>) й переглянуто за запитами стейкхолдерів (URL: <https://duan.edu.ua/university-ukr/kafedry/15-pages/333-kafedra-pidpryemnytstva-torhivli-ta-birzhovoi-diialnosti.html>).

Цілі, що сформульовані в освітніх програмах з урахуванням пропозицій та потреб стейкхолдерів, відповідають місії та стратегії Університету імені Альфреда Нобеля.

Обговорення програм відбувається на засіданнях груп зі змісту та якості освіти кафедри, до якої входять роботодавці та випускники (Грищенко Г.Ф. – голова громадського об'єднання «Служба захисту прав споживачів України»; Газімагомедов Р.Д. – генеральний директор ТОВ «РОСТ» (випускник); Коц В.С. – директор регіонального відділення національної мережі меблевих магазинів «Стіл і Стілець»; Хілько А.В. – керівник відділу продажів компанії «Kiddisvit»), здобувачі та аспіранти. Протоколи засідань груп якості розміщено на сайті Університету (URL: <https://duan.edu.ua/university-ukr/kafedry/15-pages/333-kafedra-pidpryemnytstva-torhivli-ta-birzhovoi-diialnosti.html>).

Освітньо-наукову програму підготовки PhD рецензували як вітчизняні науковці, так і доцент, к.е.н. з Познанського університету технологій (Польща). Для визначення побажань і потреб здобувачів вищої освіти використовуються також результати опитування здобувачів Комітетом з якості академічних стандартів та дослідження цього питання кафедрою (URL: https://duan.edu.ua/images//staff/departments/entrepreneurship/Files/result_opytuv_zdobuvachiv.pdf).

Так, за запитами стейкхолдерів і здобувачів бакалаврського рівня (засідання ректорату від 28 березня 2019 р., протокол засідання кафедри №9 від 15.04.2019 р.) в робочий навчальний план 2019-2020 н.р. було внесено дисципліну «Технології організації командної роботи», 2020-2021 н.р. – «Публічні закупівлі», «Транспортно-складські технології в логістиці»; «Лідерство та партнерство в бізнесі», «Підприємництво: 1С»; «E-commerce», (протокол № 5 засідання групи зі змісту та якості освіти від 26.02.2020 р, https://duan.edu.ua/images/staff/departments/entrepreneurship/Files/Protocol_quality_1_June_2020.pdf).

Базуючись на тенденціях розвитку вітчизняного та світового ринку праці з метою забезпечення можливості здобувачів вищої освіти бути конкурентоспроможними в сфері підприємництва, торгівлі та біржової діяльності, в профілях освітніх програм враховано досвід вітчизняних й закордонних ЗВО (є договори про партнерство й співробітництво):

Київського національного торговельно-економічного університету, Львівського торговельно-економічного університету, Полтавського університету економіки і торгівлі, Харківського державного університету харчування та торгівлі, Одеського національного політехнічного університету та ін. Досвід закордонних ЗВО враховано частково при складанні робочих програм окремих навчальних дисциплін.

Кафедра має конкурентів із спеціальності в шести ЗВО м. Дніпра. Аналіз спеціалізацій і змісту їх освітніх програм стає підґрунтям для коригування освітніх компонентів з пропозицією відмінних дисциплін, що актуальні для підготовки за трьома напрямками: підприємництво, торгівля і біржова діяльність.

Освітні програми забезпечують досягнення результатів навчання, визначених у відповідних Стандартах вищої освіти України, затверджених МОНУ та проектах (ОНП) й доданих за специфікою підготовки, та включають всі компетентності, зазначені в Стандартах. Одним з розробників Стандартів є д.е.н., проф. Павлова В.А. – член підкомісії 076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність науково-методичної комісії з бізнесу, управління та права сектору вищої освіти Науково-методичної ради МОНУ.

Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми.

Структура, зміст та обсяг освітніх програм кафедри відповідають чинним вимогам та регламентовані Положенням про організацію освітнього процесу у Університеті імені Альфреда Нобеля (https://duan.edu.ua/images/head/University/UA/regulations/Polozh_org_osv_procesu.pdf).

Компетентності й результати навчання 100% коригуються з зазначеними в Стандартах та забезпечуються обов'язковими освітніми компонентами (матриця «Освітні компоненти – Результати»).

Специфікою освітньо-професійної програми бакалаврського рівня і відмінністю порівняно з іншими ОПП є формування обов'язкових дисциплін за принципом: дисципліни загальної підготовки; з організації бізнес-процесів у сфері підприємництва, торгівлі та біржової діяльності і забезпечення ефективності діяльності підприємств; детального вивчення об'єктів діяльності майбутніх фахівців. Це дозволяє сформувати компетентності для роботи в будь-якій сфері економічної діяльності.

Частка освітніх компонент за вільним вибором здобувача на всіх рівнях становить більше 25%. Особливостями є посилення компонента бізнес-орієнтованих дисциплін.

Порядок вибору вибіркового дисциплін відповідає встановленим в Університеті вимогам: вибір загальноуніверситетських дисциплін у весняному семестрі здійснюється у електронній формі на сайті <http://conf.duer.edu/>; вибір дисциплін кафедри – у електронній формі

(<https://docs.google.com/forms/d/1cWlU6QTOvOVimogbflHudwfhNybUEkPgxNEBYpHSO8c/edit?chromeless=1>

https://docs.google.com/forms/d/1cDedH10Dh1378eDUud_oI45gULxc25kFOTHEw0SDm5o/e/dit?chromeless=1).

Останній формат забезпечує індивідуальну траєкторію навчання здобувача, оскільки кожен студент особисто обирає відповідно навчальному плану одну з двох запропонованих вибіркового дисциплін. Також у 2020-2021 н.р. запроваджено на бакалаврській програмі, де здобувачі навчаються за двома конкурсними пропозиціями – модель вибору дисциплін за блоками, у 2021-2022 н.р. на бакалаврській та магістерській програмах заплановано модель розширення індивідуальної траєкторії навчання за рахунок інтеграції вибіркового дисциплін з іншими освітніми програмами.

Ступінь задоволеності здобувачів якістю освітніх програм, їх змістового наповнення, порядком визначення освітніх компонентів вільного вибору здобувачів за результатами моніторингу, проведеного в Університеті та на кафедрі (https://duan.edu.ua/images//staff/departments/entrepreneurship/Files/result_opytuv_zdobuvachi_v.pdf), враховується для покращення змісту робочих програм навчальних дисциплін (протоколи №6 від 20 січня 2020 р., №4 від 16 листопада 2020 р.).

Навчальний план включає практику здобувачів, спрямовану на формування спеціальних (фахових) компетентностей: за бакалаврською програмою 16,5 кредитів практичної підготовки, зокрема, вступ до фаху: навчальна (3 кредити), виробнича (4,5 кредити), комплексна практика з фаху (4,5 кредити); за магістерською програмою – 12 кредитів, зокрема, виробнича (9 кредитів), переддипломна (3 кредити). Здобувачі мають право обирати базу практики. Аналіз задоволення здобувачів рівнем практичної підготовки, який проводиться при підведенні підсумків практик і в період захисту кваліфікаційних робіт, показав її достатньо високий рівень. Практична складова програм також обговорюється зі стейкхолдерами на засіданні групи якості (протокол №4 від 22.10.2019 р. URL: <https://duan.edu.ua/university-ukr/kafedry/15-pages/333-kafedra-pidpriemnytstva-torhivli-ta-birzhovoi-diialnosti.html>).

Для формування соціальних (soft skills) навичок у межах освітніх програм 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» задіяно освітні компоненти: «Іноземна мова», «Ділова іноземна мова», «Українська ідентичність: історія, культура, мова», «Захист прав споживачів», «Технологія організації командної роботи», «Лідерство і партнерство в бізнесі», «Екологічна безпека», що дозволяє сформувати модель сучасного фахівця у сфері підприємництва, торгівлі та біржової діяльності.

Аналіз навчальних планів та освітніх компонент програм показав, що загалом аудиторне навантаження в середньому складає 28% загального обсягу годин, що підтверджує значущість навантаження самостійного вивчення дисциплін (82%). Тому питання розподілу самостійної роботи за її видами та змісту щорічно досліджується за допомогою анкетування здобувачів та обговорюється на засіданні кафедри (протокол №1 від 30 серпня 2019 р., протокол № 6 засідання групи зі змісту та якості освіти, https://duan.edu.ua/images/staff/departments/entrepreneurship/Files/Protocol_quality_1_June_2020.pdf). В результаті, окрім завдань для самостійної роботи, які традиційно розробляються, запроваджено: методичні вказівки щодо виконання індивідуальних завдань з конкретизацією їх алгоритму та вирішення практичних ситуацій. Також в робочому плані 2020-2021 н.р.:

- перерозподілено години за співвідношенням лекції/практичні заняття для дисциплін «Основи підприємництва» та Підприємництво (Організація та технологія надання послуг);
- дисципліну «Технічне регулювання», яка складається з 4 модулів «Метрологія», «Стандартизація», «Сертифікація», «Основи управління якістю» розділено на дві окремі дисципліни «Технічне регулювання» і «Основи управління якістю» та переведено з циклу обов'язкових в цикл вибіркових навчальних дисциплін.

Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання.

Правила прийому на навчання за освітніми програмами із спеціальності за різними рівнями оприлюднені на сайті Університету за посиланням: https://duan.edu.ua/images/head/Incoming_students/UA/Admissions_Committee/2020/Pravyla_priyomu_2020.pdf та не містять дискримінаційних положень.

У 2021 р. відповідно до вимог МОН запропоновано такий перелік сертифікатів для вступу на навчання за ОП «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» – обов'язково Українська мова і література, Математика та один за вибором абітурієнта: Історія України /Іноземна мова/Географія/Біологія/Фізика/Хімія.

Для вступників на базі освітньо-кваліфікаційного рівня «молодший спеціаліст», які окрім встановлених законодавством сертифікатів, складають фахове вступне випробування, на сайті Університету розміщена його програма (URL: <https://duan.edu.ua/abit/metodychni-materialy-do-vstupnykh-vyprobuvan.html>). Там же розміщені програми вступних випробувань за фахом та додаткових випробувань для вступу на магістерську програму й для здобувачів PhD.

Можливості академічної мобільності здобувачів вищої освіти, що регламентовані Положенням про організацію освітнього процесу в Університеті імені Альфреда Нобеля, є доступними для всіх учасників освітнього процесу та розміщені на сайті Університету.

В Університеті діє тимчасове Положення «Про визнання результатів навчання, отриманих у неформальній та/або інформальній освіті, здобувачами Університету імені Альфреда Нобеля», в якому наведено перелік дисциплін, які можуть бути зараховані за результатами навчання, що отримані у неформальній та/або інформальній освіті та професійних сертифікаційних програм, організацій, інституцій і платформ.

Розширення можливостей кафедри базується на виконанні ліцензійного обсягу прийому на спеціальність, що є суттєвою проблемою й потребує зусиль щодо активізації залучення до навчання потенційних абітурієнтів.

На сьогодні актуальною є робота з такими категоріями абітурієнтів: випускниками шкіл, коледжів, бакалаврату, інших категорій абітурієнтів. Серед проведених у поточному навчальному році заходів слід виділити: *навчальний проект* «Школа бізнесу і логістики» для учнів 10-11 класів та здобувачів коледжів (третя середа місяця, <https://duan.edu.ua/podii/zaniattia-v-shkoli-biznesu-i-lohistryky-u-zhovtni.html>; <https://duan.edu.ua/podii/bezpechnist-produktiv-kharchuvannia-i-zdorovia-liudyny-aktualna-tema-v-shkoli-biznesu-i-lohistryky.html>); щомісячно *день кафедри* міжнародної торгівлі і підприємництва під час Днів Абітурієнтів (<https://duan.edu.ua/podii/den-kafedry-mizhnarodnoi-torhivli-i-pidpriemnytstva.html>; <https://duan.edu.ua/podii/den-kafedry-mizhnarodnoi-torhivli-i-pidpriemnytstva3.html>; <https://duan.edu.ua/podii/den-kafedry-mizhnarodnoi-torhivli-i-pidpriemnytstva4.html>) *заняття в рамках професійних канікул* «П'ять кроків до майбутньої професії»; *день кафедри для випускників коледжів* (02.12.2020 р. – Дніпровського державного коледжу будівельно-монтажних технологій та архітектури, <https://duan.edu.ua/podii/zasidannia-klubu-pidpriemnytska-maisternia-2.html>); *використання сучасних систем зв'язку та комунікацій* для розміщення інформації про програму «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» на сайті Університету (URL: <https://duan.edu.ua/university-ukr/kafedry/15-pages/333-kafedra-pidpriemnytstva-torhivli-ta-birzhovoi-diialnosti.html>), в соціальних мережах, зокрема, Facebook (URL: <https://bit.ly/2wxhQVD>), Instagram (URL: https://www.instagram.com/ptb_uan/?r=nametag); *консультації викладачів кафедри* щодо вступу на спеціальність та *проведення пробних вступних випробувань* для формування бази потенційних абітурієнтів.

Серед нових заходів 9.12.2020 р. «Online чаювання» з завідувачем кафедри міжнародної торгівлі і підприємництва» (<https://duan.edu.ua/podii/online-chaiuvannia-z-zaviduvachem-kafedry-mizhnarodnoi-torhivli-i-pidpriemnytstva.html>)

Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою.

Для організації освітнього процесу за освітніми програмами використовуються форми й методи навчання, що базуються на принципах студентоцентрованого підходу та академічної свободи (реалізуються через належну увагу потребам здобувачів вищої освіти; визначення індивідуальних освітніх траєкторій; партнерські відносини НПП і здобувачів тощо), визначені Положенням про організацію освітнього процесу в Університеті.

Основні форми: навчальні заняття (лекційні, практичні, лабораторні); методи: case-study, ситуаційні вправи, гейміфікація, ділові ігри, інтерактивні дискусії та обговорення, майстер-класи, виконання індивідуальних завдань, курсових робіт, практика, виїзні заняття на діючі підприємства, контрольні заходи, самостійна робота. Перераховані методи навчання та викладання відповідають результатам навчання за дисциплінами і результатам навчання за освітніми програмами. Здобувачі мають можливість обирати тематику завдань, кваліфікаційних та курсових робіт та базу практики. Для навчання активно використовуються освітній контент Google Classroom та сервіс онлайн-конференцій й відеозв'язку Zoom.

Здобувачам надається необхідна, в повному обсязі інформація щодо цілей, змісту та програмних результатів навчання, порядку та критеріїв оцінювання у межах окремих дисциплін, шляхом надання силабусів, розміщених в освітньому контенті Google Classroom, та в усній формі на перших вступних й послідуєчих заняттях і на кураторських

годинах (протоколи засідань кафедри №1 від 30.08.2019 р., №6 від 20.01.2020 р., №1 від 28.08.2020).

На кафедрі діє клуб «Підприємницька майстерня», де розглядаються актуальні проблеми розвитку підприємництва і торгівлі; у якості спікерів до його роботи залучаються фахівці-практики, випускники кафедри. Практикуються виїзні заняття клубу у форматі екскурсій на підприємства (<https://duan.edu.ua/podii/zasidannia-klubu-pidpriemnytska-maisternia-2.html>; http://old.duan.edu.ua/uk/news/education_and_science/zasidannja-klubu-pidprmajsternja-na-konditerskij-fabritsi-avk; <https://www.facebook.com/ptbuan/photos/pcb.2108026635942234/2108025575942340/?type=3&theater>). На кафедрі функціонує освітній центр В2В «Бізнес для бізнесу» (свідоцтво про реєстрацію авторського права на проект проведення бізнес-консультування № 85198 від 01.02.2019 р.), одним з напрямів діяльності якого є удосконалення навчання у вищій школі за підтримки випускників-практиків (<https://duan.edu.ua/podii/zustrich-v-osvitnomu-tsentri-b2b.html>).

Щосеместрово в Університеті проводиться анонімне онлайн опитування здобувачів «Викладач очима студента», результати якого свідчать про високий рівень задоволеності здобувачами методами навчання і викладання за освітніми програмами «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» (протоколи засідання кафедри №7 от 17.02.2020 р., №1 від 28.08.2020 р.).

Реалізація освітніх програм забезпечується поєднанням навчання і дослідження. Здобувачі програм беруть участь у щорічній Міжнародній науково-практичній Інтернет-конференції молодих вчених та студентів «Формування механізмів управління якістю та підвищення конкурентоспроможності підприємств» та інших конференціях поза межами Університету, у конкурсах студентських наукових робіт, олімпіадах, у виконанні кафедральної науково-дослідної теми. Так, у період 2015-2020 рр., коли виконувалася НДР «Формування механізмів управління підприємствами» (державний реєстраційний номер 0115U000062) здобувачами кафедри опубліковано: 2 підрозділи колективних монографій у співавторстві з науковими керівниками; 3 статті – у закордонних періодичних виданнях; 4 статті – у фахових виданнях України; 38 тез доповідей, опублікованих у збірках матеріалів міжнародних науково-практичних конференцій і виданих за кордоном; 496 тез доповідей, опублікованих в Україні. 103 здобувача прийняли участь в олімпіадах і конкурсах різного рівня, з них 40 – у II етапі Всеукраїнських олімпіад та конкурсів, а 14 – стали їх переможцями та нагороджені дипломами I, II та III ступенів. Кваліфікаційні роботи здобувачів мають пошуковий характер, практична складова проведених досліджень підтверджена довідками та актами про впровадження (за останні 5 років – 58) (URL: <https://duan.edu.ua/university-ukr/kafedry/15-pages/333-kafedra-pidpriemnytstva-torhivli-ta-birzhovoi-diialnosti.html>). У 2019-2020 н.р. 11 здобувачів прийняли участь у Всеукраїнських конкурсах.

Навчання, викладання та наукові дослідження в межах програм пов'язані із інтернаціоналізацією діяльності кафедри. Міжнародна діяльність викладачів кафедри (дані за період 1.09.2018-1.06.2020) проводиться у форматі: стажування викладачів за кордоном (4), публікацій наукових праць у базах Scopus та Web of Science (6); публікацій наукових праць у закордонних виданнях (3); участь у міжнародних конференціях за кордоном (12), участь в міжнародних дослідженнях за темою «Проблеми зайнятості випускників вищих навчальних закладів» спільно з ЗВО Німеччини та Польщі.

В рамках проведення спільних навчальних заходів 3 червня 2020 р. к.е.н, доц. Познанського університету технологій (Польща) І. Павлишин була проведена трьох годинна бізнес-симуляція на освітній платформі "Revas" (<https://duan.edu.ua/podii/mizhnarodna-spivpratsia-rozshyriuie-horyzonty-navchannia.html>).

Здобувачі кафедри міжнародної торгівлі і підприємництва Університету імені Альфреда Нобеля прослухали 6.11.2020 лекцію з міжнародної торгівлі, яку провела Вікторія Лапа, PhD з юридичних наук з Університету Бокконі (м. Мілан, Італія) (<https://duan.edu.ua/podii/zaniattia-z-mizhnarodnoi-torhivli-z-milanu.html>)/

Здобувач 3 курсу Сергєєва М. паралельно навчається у Варшавському університеті соціальних та гуманітарних наук (University SWPS). У період 27.10-3.11 2019 р. 3 здобувача (Гайдук О., Жмачинський С., Гордійченко Д.) спеціальності «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» навчалися в міжнародній бізнес-школі «Маркетинг і логістика». 5 здобувачів у 2019-2020 н.р. отримали практичний досвід на підприємствах за кордоном, зокрема, Светлов В. – проходив переддипломну практику у сервісному центрі, м. Гданськ (Польща) жовтень-листопад 2019 р.; Чернокнижкий М. – працював за договором на приватному підприємстві, м. Вроцлав (Польща) з жовтня по грудень 2019 р.; Сенешина І. – працює за контрактом у модельному домі в м. Шанхай (Китай), Лазаренко І. – Фірма “Транспік”, Польща; Шарапова М. працювала за контрактом у модельному домі в м. Шанхай (Китай).

Проте, незважаючи на можливість участі у програмах міжнародної мобільності здобувачів, які пропонуються в Університеті, їх частка досить низька, що не знімає постійної актуальності зазначеного питання.

Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність.

Традиційно контроль знань, умінь і навичок здобувачів здійснюється шляхом поточного (проміжний, модульний) й підсумкового контролю та атестації.

На кафедрі чітко дотримуються врегульованих Положенням Про організацію освітнього процесу в Університеті. процедур: вимоги до написання робочих програм навчальних дисциплін (пп. 2.6.2); види контролю (пп. 2.2.11); форми та порядок проведення контрольних заходів (пп. 2.6.2); форми оцінювання і загальні критерії (пп. 2.4.1); форми атестації та організація атестації здобувачів (п. 2.5); порядок апеляції результатів підсумкового контролю (пп. 2.4.1); питання дотримання академічної доброчесності (пп. 4.9). (https://duan.edu.ua/images/head/University/UA/regulations/Polozh_org_osv_procesu.pdf)

У силабусі з кожної навчальної дисципліни, який розміщено в освітньому контенті Google Classroom, конкретизовано форми поточного та підсумкового контролю, критерії оцінювання. Здобувачі мають онлайн доступ до цієї інформації.

Відповідно до затвердженого Стандарту вищої освіти за спеціальністю 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» атестація магістрів здійснюється у формі публічного захисту кваліфікаційної роботи; для бакалаврів – атестаційного екзамену. В нових версіях освітніх програм (2020 р.) – підсумкова атестація передбачена у формі публічного захисту кваліфікаційних робіт.

В Університеті і на кафедрі популяризується академічна доброчесність:

-Декларація про культуру якості освіти в Університеті імені Альфреда Нобеля (https://duan.edu.ua/images/head/Studies/Academic_integrity/Declaration_qual_culture.pdf);

-силабуси дисциплін (<ftp://ktdk:23651284@10.0.0.3>; в освітньому контенті Google Classroom).

Використовуються відповідні технологічні рішення як інструменти протидії порушенням академічної доброчесності (програма «Anti-Plagiarism», «Unichack», програми, які знаходяться у вільному доступі). Перевіряються кваліфікаційні і курсові роботи, наукові праці та конкурсні роботи здобувачів, які надсилаються на конференції різного рівня та Всеукраїнські конкурси студентських наукових робіт. На час самооцінки відрахувань здобувачів за порушення академічної доброчесності немає.

Критерій 6. Людські ресурси.

До складу НПП кафедри, що забезпечують освітні програми зі спеціальності входять 5 осіб. Інформація про викладачів щодо базової освіти, наукового ступеня, вченого звання; дисциплін, які викладаються та відповідність кадровим вимогам п. 30 Ліцензійних умов наведені у дод. А. Як видно з таблиці, академічна кваліфікація НПП кафедри відповідає спеціальності. 40% викладачів мають досвід професійної діяльності (Орлова В.М. у статусі ФОП; Рижкова Г.А. – на посаді товарознавця в універмазі «Славутич», менеджера по залученню клієнтів у ПП «Ірістайл»).

Павлова В.А. за конкурсом продовжила каденцію як член підкомісії 076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність науково-методичної комісії з бізнесу, управління та права сектору вищої освіти Науково-методичної ради Міністерства освіти і науки України. Кузьменко О.В. стала експертом Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти (Сертифікат f77978190572443b8a8125e5ccc59c75 від 06.10.2019 р.).

Станом на 23.12.2020 р. h-index викладачів за даними Бібліометрики української науки становить: Павлова В.А. – 14; Кузьменко О.В. – 7; Рижкова Г.А. – 5; Орлова В.М. – 4; Сергєєва О.Р. – 3. В той же час, потребує упорядкування список публікацій викладачів з метою чіткої відповідності наукової тематики їх досліджень змісту дисциплін, які вони викладають.

НПП кафедри впродовж 2015-2020 рр. були виконавцями прикладних наукових досліджень за темою «Формування механізмів управління підприємствами» (державний реєстраційний номер 0115U000062). В рамках даної теми викладачами опубліковано одну кафедральну монографію та 33 підрозділи колективних монографій поза межами університету, у т.ч., у співавторстві з докторантами, аспірантами та студентами; 4 наукові статті у базах Scopus; 16 статей у закордонних періодичних виданнях; 39 статей у фахових виданнях України; 47 тез доповідей, опублікованих у збірках матеріалів міжнародних науково-практичних конференцій і виданих за кордоном; 106 тез доповідей, опублікованих в Україні. Результатом інтелектуальної діяльності є два патенти на корисну модель та 45 свідоцтв на реєстрацію авторського права на праці наукового характеру. Під керівництвом д.е.н., проф. Павлової В.А. захищено 2 докторських дисертації, 1 кандидатську дисертацію (<https://duan.edu.ua/university-ukr/kafedry/15-pages/333-kafedra-pidpriemnytstva-torhivli-ta-birzhovoi-diialnosti.html>). З лютого 2020 р. зареєстровано нову науково-дослідну тему «Розробка й удосконалення механізмів управління розвитком та конкурентоспроможністю підприємств» (державний реєстраційний номер 0120U002167) терміном на 5 років. Керівник теми: д.е.н., проф. Павлова В.А. (URL:<https://duan.edu.ua/university-ukr/kafedry/15-pages/333-kafedra-pidpriemnytstva-torhivli-ta-birzhovoi-diialnosti.html>).

Відповідно до розділу 3.8. «Підвищення кваліфікації педагогічних та науково-педагогічних працівників» Положення про організацію освітнього процесу викладачі кафедри регулярно підвищують професійний рівень шляхом: *стажування у закордонних ЗВО* (Павлова В.А. і Кузьменко О.В. за програмою «Організація навчального процесу, програми підготовки, інноваційні технології та наукова робота в Wyższa Szkoła Biznesu», Польща, 12-30.11. 2018 р.; Орлова В.М. – за програмою «Забезпечення якості освіти у вищих навчальних закладах», Польща, ВШУОП, очна частина 20-27.09. 2018 р.; Рижкова Г.А. – у Бранденбурзькому університеті прикладних наук, 05-10.11. 2018 р.; Павлова В.А. за програмою «Досвід підготовки висококваліфікованого персоналу в ESEI International Business School Barcelona», 08.07.2019, ESEI, Барселона, Іспанія); *стажування на підприємствах* («Варус-8 Apollo» ТОВ «ОМЕГА», ТОВ «Консервний завод Чумаки», ТОВ НВП «ЛВС»). А сьогодні всі члени кафедри проходять тримісячне стажування в ТОВ «РОСТ»; *навчання на курсах* (підготовка фахівців у сфері біржового ринку, вересень 2018 р.); *участь в семінарах-тренінгах, майстер-класах*, які проводяться як в Університеті, так і за його межами (є відповідні сертифікати).

Оцінка викладацької майстерності викладачів здійснюється шляхом проведення відкритих занять, майстер-класів, воркшопів, семінарів-тренінгів (07.02.2020 р. «Особисті продажі: встановлення контакту з клієнтом», доц. Орлова В.М.), взаємного відвідування занять викладачами, а також через анонімне опитування здобувачів («Викладач очима студента»). Оцінка рівня викладацької майстерності за результатами оцінювання здобувачами входить до індивідуального рейтингу науково-педагогічного працівника. Результати обговорюються на засіданнях кафедри, визначаються досягнення й недоліки та надаються рекомендації (протокол №1 від 28.08.2020).

Роботодавці, професіонали-практики активно долучаються до участі в освітньому процесі за всіма освітніми програмами «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»,

зокрема, шляхом участі в роботі груп зі змісту та якості освіти на кафедрі, у засіданнях клубу «Підприємницька майстерня», керівництва практикою від підприємств, формування тематики магістерських кваліфікаційних робіт, головування в екзаменаційних комісіях із захисту магістерських кваліфікаційних робіт, атестаційних екзаменів; проведення майстер класів, тренінгів, інформаційних семінарів. Так, за останній час відбулися зустрічі здобувачів: 09.11.2020 р. – з власником бізнесу трьох видів економічної діяльності Локтем В.К. (<https://duan.edu.ua/podii/pershokursnyky-znaiomliatsia-z-osoblyvostiamy-profesii.html>); 09.11.2020 р. – з Газімагомєдовим Р.Д., генеральним директором і фундатором сімейного підприємства ТОВ «РОСТ» (<https://duan.edu.ua/podii/pershokursnyky-znaiomliatsia-z-osoblyvostiamy-profesii.html>); 21.11.2020 р. – з судовим експертом Дніпропетровського інституту судових експертиз Міністерства юстиції України, к.т.н., доц. Холодовою О.Ю. (<https://duan.edu.ua/podii/praktyky-v-audytorii-dialoh-z-ekspertom.html>); 30.11.2020 р. – з головою громадського об'єднання «Служба захисту прав споживачів України» Грищенко Г.Ф. (<https://duan.edu.ua/podii/praktyky-provodiati-zaniattia-zakhyst-prav-spozhyvachiv.html>); 11.12.2020 р. – з Берковської Н.В., фрілансером та смм-фахівцем (<https://duan.edu.ua/podii/zaniattia-z-fakhivtsiamy-praktykamy.html>)

Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси.

Університет має достатню матеріально-технічну базу для реалізації зазначених освітніх програм. Стосовно забезпечення кафедри необхідними матеріальними ресурсами можна констатувати таке: є спеціалізовані лабораторії, кабінети й приміщення (ауд. 3206-3219), комп'ютерний клас (ауд. 3218), кабінети з мультимедійним обладнанням (ауд. 3213, 3214). Завдяки оновленому парку персональних комп'ютерів є можливість в освітньому процесі користуватися інтернет-платформами GOOGLECLASS, ZOOM.

Здобувачі мають можливість користуватися бібліотекою з сучасними інноваційними технологіями й технічними засобами та достатніми фондами періодичних видань, навчальної та наукової літератури. Робота в бібліотеці, спортивній та актові залах безоплатна.

За кафедрою закріплено 37 навчальних дисциплін, для кожної з них розроблено навчально-методичне забезпечення відповідно до вимог Положенням про організацію освітнього процесу в Університеті та постійно оновлюється.

Комунікації зі здобувачами з питань освітньої діяльності організовано шляхом: безпосередньо через викладачів під час проведення навчальних занять, консультацій, виконання індивідуальних завдань, проведення наукової роботи; через тьютерів (Положення про інститут тьюторів в Університеті імені Альфреда Нобеля), що дозволяє здобувачам швидше адаптуватися в студентському середовищі завдяки освітній, організаційній, консультативній та інформаційній підтримці. Наприклад, на підсумковому занятті з дисципліни «Товарознавство» здобувачі 4 курсу показали креативний підхід і командний дух на показі сучасних костюмів-2020 (<https://duan.edu.ua/podii/pidsumkove-zaniattia-z-tovarovnavstva-u-studentiv-spetsialnosti-pidpriemnytstvo-torhivlia-i-birzhovadiialnist.html>). Волонтерську допомогу бездомним тваринам в притулку «Друг» протягом місяця надавали здобувачі групи ПТБ-18 (https://www.instagram.com/p/B_FElpdgeLf/?igshid=1akxwasawssrx). Здобувачі групи ПТБ-19 створили соціальний проєкт під назвою «Залишайся вдома», де розкривається тема пандемії COVID-19 та його профілактика (<https://duan.edu.ua/podii/sotsialnyi-proiekt-zalyshaisia-vdoma.html>).

Здобувачі і викладачі сумісно відвідували (до пандемії Ковід-19) театри та інші культурні заходи, зокрема, театр «Крик» (постанови «Табу», «Сонце в твоїх очах»), Дніпровський академічний театр драми і комедії (концерт «Времена года», «Слишком женатый таксист», «Ужин дураков», «Се-Ля-Ви»; театр опери та балету («Принцесса Турандон», «Карміна бурана», «La Traviata»), Дніпропетровський національний історичний музей, художній музей.

Достатньо ефективною є взаємодія «Студент – Студентський деканат – Кафедри». В роботі студентського самоврядування Університету приймають участь здобувачі кафедри Чукова І., Шадрін В., Плахотнюк Р.).

В гуртожитку проживають 12 здобувачів, яким тьютори приділяють особливу увагу; постійно знаходяться на зв'язку зі здобувачами та їх батьками. З періодичністю в 2 місяця заступник зав. кафедри буває у гуртожитку й виявляє актуальні проблеми.

За бакалаврською програмою здобувають освіту 2 іноземних студента (Маар Хішам, ПТБ-17; Блой Єшаягу Хаім Цві, ПТБ-17зс). Крім тьютера в особі викладача, менеджери групи та інші здобувачі «шефствують» над ними щодо адаптації в університеті. Проблема залучення на навчання на спеціальності іноземних студентів є актуальною для кафедри.

В Університеті забезпечено права і можливості осіб з особливими освітніми потребами, організація освітнього процесу для них регламентується Положенням про організацію освітнього процесу (пп. 3.2.5), про що інформація відома всім членам кафедри. У разі навчання здобувачів з особливими освітніми потребами за освітніми програмами кафедри наші дії є зрозумілими.

У разі можливості виявлення фактів порушень академічної доброчесності або виникнення кафедра керується чинними положеннями. До складу Комісії з питань академічної доброчесності та етики, що функціонує в Університеті, входять к.е.н., доц. Кузьменко О.В. та здобувач 3 курсу Теслева А.

Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми.

Кафедра послідовно дотримується визначених процедур розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду ОП, регламентованих Положенням про організацію освітнього процесу в Університеті імені Альфреда Нобеля (https://duan.edu.ua/images/head/University-UA/regulations/Polozh_org_osv_procesu.pdf).

Зокрема, у 2020 р. внесено зміни до освітніх програм (<https://duan.edu.ua/abit/osvitni-prohramy/osvitni-prohramy-kafedry-mizhnarodnoi-torhivli-i-pidpriyemnytstva.html>): за рекомендацією доц. Павлишин І. (ПУТ, Польща) підсумкова атестація у бакалаврів передбачена у формі публічного захисту кваліфікаційних робіт; внесено за пропозицією роботодавців нові дисципліни «Публічні закупівлі», «Транспортно-складські технології в логістиці» (Протокол засідання групи якості №5 від 26.02.2020 р.); за пропозицією здобувачів – Підприємництво (Лідерство та партнерство в бізнесі), Підприємництво: ІС (протокол №9 від 15.04.2019 р.).

07.04.2020 р. відбувся он-лайн семінар Комітету з якості академічних стандартів для НПП кафедри, де обговорювалися актуальні питання проведення самооцінки освітніх програм за критеріям оцінювання якості.

Здобувачі вищої освіти беруть участь у процесах розробки, перегляду освітніх програм та інших процедурах забезпечення якості через участь у діяльності: груп зі змісту та якості вищої освіти кафедри (Бушмакіу О., гр. ПТБ-18; Мілінчук Ганна, ПТБ-19м), студентського об'єднання з якості вищої освіти (Бочарова В., Теслева А., Ільєнко Д.).

Здобувачі та викладачі кафедри регулярно беруть участь в опитуваннях, анкетуваннях щодо оцінки внутрішньої системи забезпечення якості вищої освіти, які проводяться Комітетом з якості академічних стандартів. Результати проведених опитувань обговорюються на засіданнях кафедри (у 2018/2019 рр.: моніторинг задоволеності споживачів освітніх послуг (протокол №6 28 від січня 2019 р.); результати моніторингу відповідності організації освітнього процесу очікуванням науково-педагогічних працівників (протокол №8 від 25 березня 2019 р.); моніторинг очікувань стейкхолдерів: абітурієнти та їх батьки; результати опитування студентів I-III курсів за анкетною обласною ради (протокол №9 від 15 квітня 2019 р.); моніторинг якості організації самостійної роботи студента (протокол №1 від 30 серпня 2019 р.), моніторинг обізнаності здобувачів вищої освіти та науково-педагогічних працівників про академічну доброчесність (протокол №5 від 28 грудня 2020 р.). У серпні 2019 р. всіма НПП кафедри було прийнято та підписано Декларацію про культуру якості освіти.

До процесу періодичного перегляду освітніх програм та інших процедур забезпечення їх якості роботодавці залучаються шляхом участі у групах зі змісту та якості вищої освіти (<https://duan.edu.ua/university-ukr/kafedry/15-pages/333-kafedra-pidpriemnytstva-torhivli-ta-birzhovoi-diialnosti.html>), участі в експертизі освітніх програм (рецензенти ОП https://duan.edu.ua/images/head/Quality_Edu/OPP_drafts/OPP_PTB_ba1.pdf; https://duan.edu.ua/images/head/Quality_Edu/OPP_drafts/OPP_PTB_ma1.pdf); участі у роботі екзаменаційних комісій; організації екскурсій і проведення зустрічей зі здобувачами на виробничій базі (ТОВ «Вільногірське скло»; ТОВ «Відродження» ТМ «Яблоко»; КФ «А.В.К.»; ТОВ «Синельниківський цегельний завод»; ВЗ «Золото Амфора», ТОВ «Лунапак» та ін.). Систематично проводяться зустрічі з роботодавцями на засіданнях Клубу «Підприємницька майстерня» (<https://duan.edu.ua/podii/zasidannia-klubu-pidpriemnytska-maisternia.html>), ОЦ В2В «Бізнес для бізнесу» (<https://www.facebook.com/groups/854249838270657/permalink/934060870289553/>).

Підтримується зв'язок з випускниками щодо їх працевлаштування та кар'єрного зростання. Створено Асоціацію випускників кафедри для зворотного зв'язку з ними (https://www.facebook.com/Alumniptb/?modal=admin_todo_tour).

Критерій 9. Прозорість та публічність.

Права та обов'язки учасників освітнього процесу регламентуються ПП-551-047 Положенням про організацію освітнього процесу (пп. 3.2.3 «Основні академічні свободи здобувачів» та пп. 3.6 «Права та обов'язки науково-педагогічних та педагогічних працівників Університету»). Для інформування учасників освітнього процесу кафедра оприлюднює матеріали у відкритому доступі на офіційному сайті Університету і на сторінках кафедри в Facebook (<https://bit.ly/2wxhQVD>), Instagram (https://www.instagram.com/ptb_uan/?r=nametag).

Діючі освітні програми розміщено на сайті (<https://duan.edu.ua/university-ukr/kafedry/15-pages/333-kafedra-pidpriemnytstva-torhivli-ta-birzhovoi-diialnosti.html>).

Результати опитування «Викладач очима здобувачів» щодо «Топ-3» НПП кафедри розміщено на сайті на сторінки кафедри (<https://duan.edu.ua/university-ukr/kafedry/15-pages/333-kafedra-pidpriemnytstva-torhivli-ta-birzhovoi-diialnosti.html>).

Критерій 10. Навчання через дослідження.

В аспірантурі кафедри підприємництва, торгівлі та біржової діяльності навчається 6 осіб (3 к. – 1; 2 к. – 4; 1 к. – 1; 3 було відраховано) за ліцензованого обсягу 10 осіб.

Зміст освітньо-наукової програми зі спеціальності 076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність розроблено відповідно до чинного законодавства. Гарант освітньо-наукової програми Павлова В.А., д.е.н., професор.

Проте, зважаючи на наявність проекту Стандарта вищої освіти України третього рівня (ступінь доктора філософії) із спеціальності та враховуючи різноплановість досліджень аспірантів, освітньо-наукова програма підлягає зміні й коригуванню. В ОНП передбачено блоки дисциплін за складовими, реалізація яких формує у аспірантів відповідні компетентності.

Освітній процес забезпечують провідні науковці університету й м. Дніпра, а також фахівці-практики й тренери. Аспіранти є модераторами практичних занять і тренінгів, що проводяться для здобувачів бакалаврського і магістерського рівнів.

Зважаючи на склад аспірантів кафедри, які спрямовані в майбутньому на роботу у національному господарстві, вибірково компонента (більше 25% загального обсягу кредитів) включає дисципліни спеціальності, а також економічного спрямування, менеджменту, маркетингу, економіко-математичного моделювання тощо. Проблема: малочисельність груп звужує вибір, оскільки формуються потокові об'єднання. А тому нагальним постає завдання активізації профорієнтаційної роботи щодо залучення на навчання в аспірантуру за спеціальністю.

Аналіз відповідності наукової діяльності аспірантів напряміві досліджень наукових керівників підтверджує їх релевантність (додаток Б). При цьому, наукові керівники є

активними дослідниками, зокрема, мають публікації у періодичних виданнях, які включені до наукометричної бази Scopus. Аспіранти залучаються до науково-дослідної роботи, у тому числі, НДР «Розробка й удосконалення механізмів управління розвитком та конкурентоспроможністю підприємств» (державний реєстраційний номер 0120U002167, 2020-2025 рр.).

Аспіранти мають публікації тез доповідей у кількості 1-3 залежно від року навчання. Аспірант Ситник О.С. є співавтором підрозділу колективної монографії. Аспірант Олег М.І. приймав участь у конкурсі наукових робіт до Дня єднання студентів країн Європи, Азії, Африки та Латинської Америки, нагороджений грамотою.

Публікації аспірантів у встановленому порядку перевіряються на академічну добросовісність і публікуються лише після візування наукового керівника.

Проте, слід констатувати, що аспіранти неповною мірою залучені до апробації досліджень у форматі написання статей, що є найвагомим завданням керівників.

Створено Клуб аспірантів кафедри підприємництва, торгівлі та біржової діяльності (<https://classroom.google.com/c/NjkkNjM1Mzk5ODJa>), на якому обговорюються завдання щодо проведення досліджень та їх апробації, особливо на рівні міжнародної академічної спільноти (<https://duan.edu.ua/podii/aktivizujemo-naukovu-skladovu-phd.html>).